

mange smaa private Selskaber. Og det var dog en Mand, som man ikke kunde sige var Socialdemokrat. Der er nu kun at bemærke dertil, at med den Logik, som undertiden er Lovgivere egen, stemte begge de to Herrer imod deres egne Ord.

I 1895—96 kom det Forslag, som giver Staten Eneret paa Telegraf- og Telefonanlæg, til Behandling i Landstinget, og det er ganske interessant at se de Forhandlinger, der den Gang førtes om dette Spørgsmaal; atter her viser det sig, at der er andre end Socialdemokraterne, der kræver Telefonens Overgang til Statsdrift. Loven gik i det væsentlige ud paa, at Staten skulde overtage Telefonerne og give dem i Koncession. I den Udvalgsbetænkning, som fremkom, viste det sig, at et Mindretal i Udvalget — et Mindretal, som mærkværdigt nok endnu har Sæde her i Tinget, idet det nemlig bestod af den ærede 9de tingvalgte Landstingsmand (C. C. Andersen) og den ærede 4de tingvalgte Landstingsmand (Bojsen) — stillede Forslag om, at der af Hensyn til Konkurrenceforholdet til Telegrafvæsenet skulde sættes Grænser for Selskabernes territoriale Udvidning, og at Staten efter Koncessionstidens Udløb selv skulde overtage Driften. Dette Mindretalsforslag blev ved Afstemningen i Tinget forkastet med 27 Stemmer mod 7. Da der den Gang kun var to Socialdemokrater i Landstinget, vil man se, at der var andre end Socialdemokraterne, som fandt, at det kunde være hensigtsmæssigt, at Staten overtog Telefonerne. Lovforslaget blev ikke gjort færdigt og kom igen næste Aar. Gennemlæser man Forhandlingerne, genfinder man de samme Spørgsmaal: Frygten for, at Telefonerne ved en stærk Udvidelse af Trafikken paa de lange Linier skulde komme til at skade Statstelegrafen, og det meget ivrigt diskuterede Spørgsmaal om, paa hvilke Vilkaar Staten skulde kunne overtage Selskabernes Ejendele efter et vist Tidsrum. Man faar en Følelse af, at Koncessionstiden egentlig kun betragtedes som en Overgangstid, og at man, naar den var forbi, ønskede, at Staten skulde overtage Telefonnettet. Det kom ogsaa frem i de forskellige Antydninger af, hvor lang Koncessionstiden skulde være. Der var Forslag om, at den skulde være paa Aaremaal, der var Forslag om 15 Aar og om 20 Aar; det blev det sidste Forslag, der sejrede, men man har Følelsen af, at naar man f. Eks. foreslog 15 Aar, mente man, at indenfor den Tid vilde Udviklingen indenfor Selskaberne være saa vidt fremskredet, at Staten kunde overtagedem, og saa behøvedes

der jo ikke mere end 15 Aar. Ved et Aaremaal forstodes der, saa vidt man kan se, endnu mindre end de 15 Aar. Man blev ved de 20 Aar, men ved at gennemse Forhandlingerne faar man absolut det Indtryk, at Koncessionstiden kun blev opfattet som en Overgangstid inden Statens Overtagelse af Telefonnettet. En enkelt Taler i Folketinget talte i meget høje Toner om Opretholdelse af den private Drift, men det var kun en Undtagelse, som bekræftede Regelen.

Naar man nu ser paa det, tror jeg ikke, der er nogen, selv ikke den højtærede Minister, som ikke i sit Hjerte kunde ønske, at man havde overtaget Telefonvæsenet, den Gang det var mindre omfattende og Overtagelsen som Følge deraf mere overkommelig, mindre vanskelig. Man maa være klar over, at for hvert Aaremaal, der gaar, vil Overtagelsen blive vanskeligere, dyrere og mere udviklet. Jeg tvivler ikke om, at det kan lade sig gøre, det skal lade sig gøre, og jeg er ogsaa ganske sikker paa, at det vil lade sig gøre, men det er altid heldigere at overtage et saadant Selskab, før det er vokset saa stærkt, at det kan gøre alt for megen Modstand.

Selskaberne har jo nu udviklet sig saaledes, at de er blevet stærke Konkurrenter til Statstelegrafen, som nu vistnok maa give Afkald paa megen Indtægt, der med Rette kunde tilkomme den, men som nu gaar til Telefonen. Vi ser saaledes paa det, at naar Staten skal garantere et Laan paa 15 Mill. Kr. til Selskabet og overlade dette en Del af sine Anlæg, der jo ogsaa er mange Millioner værd — saa vidt jeg hørte, sagde den højtærede Minister 8 Mill. Kr., men det kan være, jeg hørte fejl, det staar ikke i Referatet —, og yderligere lægge 1 Mill. Kr. ud siden hen, hvorved vi kommer op til, at Staten dels staar i Kautionsfor, dels direkte udreder noget over en Snæs Millioner Kroner, kan man meget godt gøre Skridtet fuldt ud. Det er vist temmelig sikkert, at Statens Telegrafvæsen vilde vinde ganske betydeligt derved. Konkurrencen med Telefonen har jo drevet Statstelegrafvæsenet tilbage, saaledes at det arbejder med et ret betydeligt Underskud, der ved et Samarbejde mellem Telegraf- og Telefonvæsenet maatte kunne bringes ganske betydeligt ned. Naar Telefonnettet, som nu, strækker sig over de lange Afstande, begrænser det, for hver Gang det udvides, Telegrafvæsenets Indtægter, og den Tid kan ikke være fjern, da Telegrafvæsenet nærmest kun bliver en Udbringer ved Sølvbryllupper, Fødselsdage og lignende Festsigheder, hvor Formelen er „Hjertelig Lykønsning“ o. s. v.